

Brüssel, 14. märts 2025
(OR. en)

6937/25

ENV 141
CLIMA 65

MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat
Saaja: Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema: Üleilmne keskkonnapoliitika
– Arvamuste vahetus

1. Eespool nimetatud teema üle peetava arvamuste vahetuse suunamiseks nõukogu 27. märtsi 2025. aasta istungil (keskkond) koostas eesistujariik lisas esitatud märkuse ja ministritele suunatud küsimused.
2. Alaliste esindajate komiteel palutakse eesistujariigi märkus ja küsimused teadmiseks võtta ning edastada need arvamuste vahetuseks nõukogule.

Üleilmne keskkonnapoliitika

– Arvamuste vahetus –

ÜRO Keskkonnaprogramm (UNEP) on juhtiv globaalsel tasandil keskkonnaküsimustega tegelev asutus. Alates selle loomisest 1972. aastal on see pakkunud juhtrolli, teaduslikke tõendeid ja lahendusi paljudele keskkonnaküsimustele ning hoogustanud kõigi selle 193 liikmesriigi jõupingutusi ja koostööd meie planeedi huvides. UNEPi volitused hõlmavad kõiki looduskeskkonna elemente, sealhulgas kliimat, õhku, vett ja ookeane, mulda, metsi ja elurikkust, kemikaale ja jäätmeid, samuti mitmesuguseid valdkondadevahelisi küsimusi, sealhulgas teadust, keskkonnaõigust, keskkonnavalitust, rohelist majandust, ressursitõhusust, looduskatastroofe ning naiste ja noorte panust keskkonnakaitseks. Ülemaailmse keskkonna olukorra parandamiseks teeb ta koostööd riikide valitsustega, kodanikuühiskonnaga, erasektori ja keskkonnakaitsega tegelevate rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Vaatamata mitmesuguste keskkonnakaitsega tegelevate osalejate kõigile jõupingutustele suureneb surve ülemaailmsele keskkonnale pidevalt. Mittekestlikud tootmis- ja tarbimismudelid tähendavad, et me ületame järk-järgult kõiki planeedi taluvuspiire, muutes planeedi kolmikkriisi polükriisiks, kus vee kvaliteet ja kättesaadavus, mulla seisund ja tootlikkus, kemikaalide liigne kontsentreerumine ja kriitilise tähtsusega ressursside halb majandamine muutuvad uuteks rinneteks võitluses eesmärgiga saavutada heas seisundis planeet kõigi jaoks.

Muutuv geopoliitiline olukord, julgeolekuprobleemid, desinformatsioon ja polariseerumine nihutavad valitsuste ja kodanike prioriteete puhtal keskkonnal põhinevalt pikaajaliselt jõukuselt lühiajalisele kriisiohjele. Erimeelsused keskkonnakriiside põhjuste, nendega seotud prioriteetide ja lahenduste üle õõnestavad usaldust meie suutlikkuse suhtes lahendada need mitmepoolse dialoogi kaudu. Viivitused rakendamisel võimaldavad kriisidel kasvada ja nende kuludel tõusta, mis toob kaasa suureneva rahalise lõhe vajaduste ja olemasolevate vahendite vahel.

Käimasolevad läbirääkimised uue rahvusvahelise õiguslikult siduva instrumendi üle, mis käsitleb plastireostust, sealhulgas merekeskkonnas, annavad selgelt tunnistust kõigist eespool nimetatud mureküsimumstest, mis on seotud mitmepoolsete lahenduste leidmisega keerukatele ülemaailmsetele keskkonnaprobleemidele. Kuigi otsus selle instrumendi väljatöötamise kohta tehti 2022. aastal ja töö pidi lõpule jõudma 2024. aasta lõpuks, ei suutnud osapooled valitsustevahelise läbirääkimiskomitee (INC) viiel kohtumisel leida kompromisslahendust ilmsele kiiret tegutsemist nõudvale ülemaailmsele probleemile. Peamised lahkarvamused puudutavad plasti olelusringi etappi, kus me peame meetmeid võtma, ning seda, kuidas rahastada nii tulevase meetmeid kui ka tegelemist plasti jääkreostusega keskkonnas. Nende probleemide tõhusaks lahendamiseks peame tegutsema plasti väärtusahelas võimalikult varakult, enne kui see muutub keskkonda saastavaks jäätmeks.

2025. aasta on UNEPi jaoks oluline aasta, kuna 2025. aasta detsembris toimub Nairobis ÜRO Keskkonnaassamblee kohtumine, kus eeldatavasti võetakse vastu UNEPi keskpika perioodi strateegia ja tööprogramm aastateks 2026–2029. Läbirääkimisi plastireostust, sealhulgas merekeskkonnas, käsitleva uue rahvusvahelise õiguslikult siduva instrumendi üle jätkatakse 2025. aasta augustis Genfis toimuva valitsustevahelise läbirääkimiskomitee viiendal kohtumisel. Mõlema kohtumise edukaks lõpuleviimiseks on äärmiselt oluline ELi ja selle liikmesriikide laialdane osalemine ja tihe koostöö nii ministrite kui ka ekspertide tasandil. Ministrite osalemine on hädavajalik, et ületada ummikseisud esmase plasti tootmise, probleemsete kemikaalide ja rahastamisega seotud poliitiliselt tundlikes küsimustes. Nende kohtumiste suunamiseks ja areneva mitmemõõtmelise keskkonnakriisi tõhusaks lahendamiseks peame kasutama täiel määral ära oma eksperditeadmisi ja poliitilisi sidemeid.

Küsimused ministritele.

1. Kuidas saavad Euroopa Liit ja selle liikmesriigid toetada tõhusat keskkonnamoostööd, mille eesmärk on rakendada mitmepoolseid keskkonnalepinguid ning aidata kaasa kestlikule arengule praeguste ja tulevaste põlvkondade jaoks?
 2. Kuidas saavad Euroopa Liit ja selle liikmesriigid ning teised ambitsioonikad riigid aidata saavutada edukaid tulemusi läbirääkimistel plastireostust, sealhulgas merekeskkonnas, käsitleva uue rahvusvahelise õiguslikult siduva instrumendi üle enne 2025. aasta augustis Genfis toimuvat INC-5.2 kohtumist?
-